

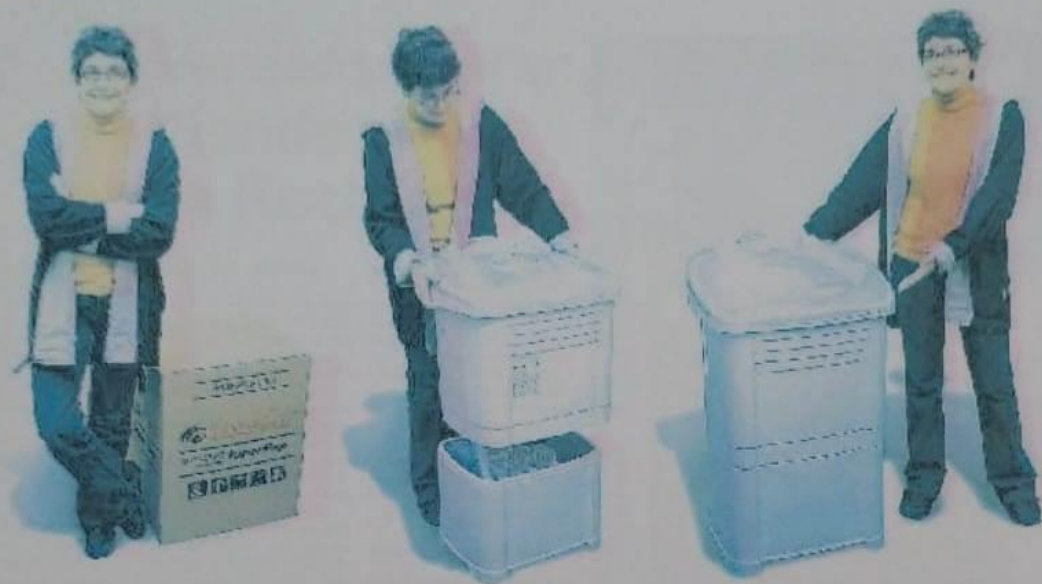
Sjælefugle og dæmoner

Galleri Grønland i København genåbner i december, og nu er glasgalleriet på Sankt Jakobs Plads klar med første separatudstilling. Fra på lørdag gælder det værker af den østrigske fødte kunstner Adi Holzer. Hovedvekten er lagt på hans seneste arbejder udført i glas, men galleriet viser også en række af Adi Holzers malerier og litografier. Udstillingen kan ses til den 24. februar. DON

Et sammensat kompleks

Anders Ruhwald står bag årets første udstilling hos Drud & Køppe Gallery – contemporary objects i Bredgade i København. Med keramiske objekter former udstillingen sig som et sammensat kompleks af visuelle og fysiske genstande, som forstyrrer og konfronterer vante forestillinger og forventninger til form og funktion. Udstillingen kan ses fra i morgen og frem til den 17. februar. DON

Chelles, Hayasi & Castanha fik kritikernes guldmønt for den kompakte vaskemaskine Superpop, der kan pakkes ind i en kasse på 70x70x70 cm.

Brasiliansk designboom

Industrielt design gør Brasilien til et verdensmekka for samtidig arkitektur og møbeldesign, der har sin rolle i landets modernisering de sidste 20 år

Design

AF RUNE VITUS HARRITSHØJ

BUENOS AIRES – En tur i et brasiliansk supermarked siger en del om landets designboom de sidste 20 år. Brugsting som knive over vaskemaskiner til tøj af

høj kvalitet og genialt design af anerkendte designere byder sig til – og bliver ivrigt lagt i indkøbsvogne af brasilianerne uanset socialklasse.

Brasilien er et kontinent for sig i Sydamerika. Som Sydamerikas geografiske og demografiske halvdel er det både Brasiliens størrelse og gørelse, der gør det. Brasiliansk design har vundet – og vinder – priser inden for arkitektur, møbler og andre brugsting. Landets industrielle designere har som visse danske en stil, der kombinerer det praktiske med det genialt simple. Humlen i brasiliansk design i dag er, at det udstråler en kontinuitet og sammenhæng, en venlig og demokratisk stil med en internati-

onal standard i alle produktionsprocesser.

Brasiliens modernisering og industrialisering siden midten af 1970'erne hænger til dels sammen med landets designmiljø. I en symbiose har stat, industri og private virksomheder taget landets designere til sig, og resultatet er i dag industrielt prisbelønnet design for masserne.

Over hele landet

Karakteristisk for designudviklingen i Brasilien har den spredt sig til hele landet, efter at Rio de Janeiro havde foretøjet hele det 20. århundrede frem til omkring 1980. Siden er São Paulo, i dag verdens tredjestørste by med 26 mio. indbyggere, nået op på siden af badebyen, samtidig med at det sydligste Brasilien omkring Porto Alegre tæt på Uruguay har taget teten i industrielt design, hvormod det nordøstlige Brasilien med overvejende sort befolkning vinder ved designeres kombination af håndværk og design.

Brasilien har siden 1930'erne brugt design og særligt arkitektur med den såkaldte urbanisme, som redskaber til at vise og dermed sætte den nye kurs, som landet fra 1950'erne har taget i forvandlingen fra landbrugsland og eksport af råvarer som kaffe til dagens højtindustrialiserede samfund med flyindustri, offshore-industri, atom-knowhow og ifølge FN verdens største fødevarereproducent i 2010.

São Paulo er primus motor for Brasilien og producent af 40 pct. af Sydamerikas BNP. Byen regnes for Latinamerikas New York

i forhold til designbutikker og innovation.

Adélia Borges er direktør for Brasiliens største kunstmuseum, statsmuseet Museu da Casa Brasileira i São Paulo. Hun er tidligere redaktør for brasilianske design- og kunstmagasiner og forfatter til flere bøger om brasiliansk design. Hun siger til Børsen, at Brasiliens designere til alle tider har sat deres præg på og givet deres besyv med om den konstante modernisering af Latinamerikas største land.

»Bare kig på museets årlige præmie-uddeling i december,« siger hun.

Førstepræmien gik til Diz-stolen lavet af Sergio Rodrigues, der som en af Brasiliens vigtigste

designere blandt andet har sin prisbelønnede Mole-stol på MoMA i New York. Andenpræmien fik Ricardo Rangel for hans Neco-bord med bordpladen lavet af materialet til husfacader.

I kategorien mindre brugsting vandt duoen Fernando Mendes da Almeida og Roberto Hirth for deres knive-sæt af rustfrit stål og trærester. Men ifølge Adélia Borges tog trioen Chelles, Hayasi & Castanha kritikernes guldmønt for den kompakte vaskemaskine Superpop, der pakkes ind i en kasse 70x70x70 er både praktisk og smuk.

»Brasiliansk design gennemlever en meget kreativ periode med mange vellykkede produkter. Det er resultatet af de sidste to årtiers

Ricardo Rangels Neco-bord med bordpladen lavet af materialet til husfacader.

Den præmierede Diz-stol er lavet af Sergio Rodrigues, der som en af Brasiliens vigtigste designere blandt andet har sin prisbelønnede Mole-stol på MoMA i New York.

Fortællende keramik

Under overskriften »Hasenstein's eventyr - og andre historier« åbner Galleri Norby i København fredag en udstilling med værker af keramikeren Peder Rasmussen. Kaninen Hasenstein - kunstnerens alter ego - folder sig ud i muntre tableauer, og samtidig viser Peder Rasmussen bl.a. store figurativt dekorerede kuglevaser fra serien Globus. Udstillingen kan ses til den 24. februar.

DON

Kaare Klint i bogform

Aschehoug børsler nu med tolvte bind i serien om Danske Designere. Den 11. januar gælder det den moderne møbelkunstsfader, arkitekt og møbeldesigner Kaare Klint. Bogens forfatter er lektor ved Danmarks Designskole og Center for Designforskning, Anne-Louise Sommer. Serien Danske Designere udgives i samarbejde med museet Louisiana, og seriens hovedredaktør er museets direktør Poul Erik Tøjner. 54 sider, 229 kr.

DON

Verdensmester Mendes da Rocha

AF RENEVITUS HARRITSHØJ

BUENOS AIRES - Da den brasilianske arkitekt Paulo Mendes da Rocha blev tildelt verdens fornemmeste arkitekturpris, Pritzker-prisen 2006, var det endnu en anerkendelse af hans og brasilianske arkitektur. Som gudbarn til brasiliansk arkitektur »grand old man«, den kommunistisk-engagerede Oscar Niemeyer, er Paulo Mendes da Rocha stadig i fuld vigør i Brasilien og det store udland.

Hans hidtil prægtigste bygning er Brasiliens Skulpturmuseum fra 1988, hvis mest iøjnefaldende blikfang er den gigantiske cementbjælke, der går igennem hele bygningen udenpå. Goia-fodboldstadion fra 1973 og den såkaldte »Time-saver« fra 1998 i São Paulo med posthus, bilsyn og politistation under samme tag er ligeledes markante værker fra hans hånd.

De sidste par år har han været ansvarlig for den såkaldte teknologiske by på Vigo Universitet i Spanien og hovedarkitekt for den olympiske by i Paris op til 2008-udvælgelsen.

Tildelingen af Pritzker-prisen er af Paulo Mendes da

Rocha kaldt for en milepæl i hans karriere. Prisen er tidligere tildelt blandt andre Jørn Utzon i 2003, norske Sverre Fehn i 1997 og Oscar Niemeyer i 1988. Som Niemeyer har Mendes da Rocha rødder i den såkaldte brasilianske brutalisme fra 1950'erne, der revolutionerede brasiliansk arkitektur med dets minimalistiske blanding af moderne byggematerialer som beton og gammeldags freskomalerier og mosaikker.

Avantgarde arkitekt

Han betragtes som Brasiliens mest avantgarde arkitekt og har gennem snart seks årtier tegnet bygninger i Brasilien, Latinamerika og resten af verden. Han modtog i 2000 den såkaldte Mies van der Rohe-pris. I forbindelse med tildelingen af Pritzker-prisen 2006 sagde jury-præsidenten Lord Palumbo:

»Paulo Mendes da Rocha giver sine værker den ligetil brasilianske glæde. Han er aldrig bange for innovation eller at løbe risici«.

Paulo Mendes da Rocha har undervist på flere brasilianske universiteter og har været præsident for det brasilianske arkitektinstitut.

Paulo Mendes da Rocha betragtes som Brasiliens mest avantgarde arkitekt og har gennem snart seks årtier tegnet bygninger i Brasilien, Latinamerika og resten af verden. Foto: Ana Ottoni

forvandlinger i Brasilien, og omstillingen fra at eksportere billige råvarer som kaffe og tømmer til i dag dyre produkter. Design har hjulpet os til at komme af med den tidligere stereotyp som råvareland, så med andre ord tilfører brasiliansk design en merværdi til produkterne,« siger Adélia Borges.

Essensen af brasiliansk design ligger i evnen til at improvisere løsninger med udgangspunkt i »fattige« og banale råvarer - ofte uden megen brug af teknologi. Et eksempel er møbeldesigneren Mauricio Azeredo (f. 1948), hvis prisbelønnede møbellinjer ifølge Adélia Borges »udstråler et dybt engagement for at udtrykke brasiliansk kulturidentitet gennem et af vores traditionelle materialer, træet«. Brasilien har sit navn fra et rødt træ, som portugisierne eksporterede.

Danskeren Jens Olesen, tidligere mangeårig præsident for det dansk-brasilianske handelskammer og i dag norsk general-konsul i São Paulo, har arrangeret utallige dansk-brasilianske design-udstillinger og er selv kunstsamlere.

Førende i Latinamerika

»Paulo Mendes da Rocha er Brasiliens mest interessante arkitekt sammen med Oscar Niemeyer. Brasiliens design og arkitektur er kommet langt de sidste 20 år og er førende i Latinamerika. Tekstilkunsterne er dygtige, og de bedste har udstillet i Rundetårn. Trædesignerne er også helt fantastiske, ligesom brasilianske logoer er med på verdensplan. Godt design og god arkitektur er uden tvivl en del af landets modernisering og industrialisering de sidste 20 år. Design har sneget sig ind i alle sfærer, og de brasilianske designere er bevidste om deres sociale påvirkning og dermed ansvar.«

Adélia Borges tilføjer, at godt design har været og er essentielt for Brasiliens industrialisering:

»I det sydlige Brasilien har der siden 1920'erne været en iværksætterånd på grund af de tyske og italienske indvandrere. Design har været og er stadig afgørende for Brasiliens modernisering ikke kun i industriell forstand, men for at holde sammen på samfundet. Håndværket og det store udbud af arbejdskraft og produktionsmetoder er gået fra generation til generation og resultatet er regional-præget sofistikeret håndværksdesign med eksportsucces,« siger hun.

Niemeyers store indflydelse

Oscar Niemeyer (Rio de Janeiro, 1907) er Brasiliens mest kendte og vellidte arkitekt med kommunistisk overbevisning. Hans værker strækker sig fra offentlige bygninger, boligboliger og boligkvarterer samt diverse kirker. Stod i spidsen for planlægningen af Brasiliens regeringsby Brasília fra 1955-60, der blandt andet tæller regeringspaladset Itamaraty og landets største katedral. I sit Paris-eksil under det brasilianske militærdiktatur 1964-85 byggede han blandt andet hovedkontoret for det franske kommunistparti samt en del bygninger i Algeriet inklusive landets mest moderne moske.

»Brasiliansk arkitektur er vigtigt ud fra en

opfinder-vinkel, men negativ social set, fordi den kun er tilgængelig for de rige,« har Niemeyer sagt.

I november 2006 i en alder af 99 år giftede han sig med sin 60-årige sekretær. Privat bor han i Rio de Janeiro, hvor han blandt andet har bygget futuristiske højhuse og hans ifølge arkitektkredse smukkeste værk Niterói Kunstmuseum i 1996.

Han har modtaget Pritzker-prisen 1988 og Asturias-præmien for arkitektur. Han samarbejdede med fransk-schweiziske Le Corbusier i 1930-40'erne og deltog i 1952 i Le Corbusiers hovedbygning for FN-sædet i New York. I 1984 lavede han Rios såkaldte »Sambadrom« til karnevalsoptoget.

Niemeyer er bl.a. kendt for byggeriet af regeringspaladset Itamaraty og planlægningen af Brasiliens regeringsby Brasília. Scanpix